

ҚАРАЛДЫ:
МӘБ отырысында
ӘБ жетекшісі:
Кабар А.

КЕЛІСЕМІН:
Оқу ісінің
меңгерушісі :
Маулибергенова К.Б.

БЕКІТЕМІН:
Қарабұлақ а. ЖОББ
мектебінің басшысы
Хасен Н.

Шахмат үйірмесінің сабақ жоспары 2023-2024 оқу жылы

2 «А» сынып

Мұғалім: Ынтымақ Тұрғынбек

Түсінік хат

Жалпы білім берудің заманауи тұжырымдамасы баланың жеке тұлғалық дамуын, оның шығармашылық қабілеттіліктерін қалыптастыруды, жеке қасиеттерін тәрбиелеу идеяларын жоғары қоюда. Осының барлығы шахмат ойындарын үйретуде белгілі бір дәрежеде қалыптасады.

Егер осы уақытқа дейін ғалымдардың басты назары мектеп жасындағылардың қабілеттіліктері мен әрбір қажетті білімді және шеберлікті қалай меңгеруінде болса, ал енді жағдай түбегейлі түрде өзгерді. Қазіргі заман талабына сай, мұнда "ақпараттық үрдіс" айтарлықтай мәнге ие болды. Бұл бірінші кезекте бұқаралық ақпарат құралдарымен, танымал әлем арналарында күні бойы берілетін балалардың ақыл-ойына әсер ететін түрлі бағдарламалармен байланысты. Қазіргі күрделі әлемді түсіну үшін бүгінде басым көпшілігі 3-4 жастағы балаларды жан-жақты интеллектуалды дамытуды қолға алуда.

Мектепке дейінгі балалық шақ - адам өмірінің кішкене бір бөлігі. Бірақ осы уақыт ішінде бала айтарлықтай мәлімет алып шығады. Кішкентай балалардың мүмкіндіктері зор және бұрын тек ересек жастағы балаларға ғана тиесілі деп саналған арнайы ұйымдастырылған оқытумен мектепке дейінгі балалардың білімдері мен икемділіктерін қалыптастыруға болады.

Мектеп табалдырығын аттағалы тұрған балалар үшін көптеген қиыншылықтар кездеседі. Мектептің алғашқы күнінен бастап-ақ бірінші сынып оқушысы мектептің тәртібіне, талаптарына бағынып оған жауапкершілікпен қарауға міндетті және еріктік сапаларын дамытып, оны оқу тапсырмаларына бағындыра отырып сабақта өзін дұрыс ұстау керек, онсыз өзінің тәртібін саналы түрде реттей алмайды. Тек сыртқы тәртібі ғана емес, сонымен бірге баланың ой әрекеті, оның зейіні, есі, есте сақтауы, байқағыштығы, ойлауы өз еркімен меңгерілуі тиіс. Балаға мұғалімнің берген тапсырмасының қорытындысына жете білуі қажет. Және тағы да түсінік жүйесін дәйекті түрде меңгеру керек, ал ол үшін логикалық ойлаудың дерексіз дамуы талап етіледі. Оның үстіне бастауыш сыныпта кездесетін қиындықтардың көпшілігін мектепке дейінгі жастың соңында білім көлемі және дағдылары жеткіліксіз балалар емес, тапсырманы шешуде интеллектуалды әрекетсіздікті көрсететін, ынта-ықыласы жоқ балалар көруде. Ал бұл ерте жастан қалыптасады.

Шахмат – бұл тек ойын емес, балаларға көп қуаныш, ләззат сыйлайтын, ой санасының жетілуіне өте пайдалы құрал. Шахмат ойынын оқытудың бастапқы даму үдерісі балалардың даму қабілеттіліктеріне деген кеңістікті қалыптастыру (бұл мектеп үшін аса маңызды), аналитикалық-синтездік қызметті, бағдарлау зейінін, ой-пікір қорытындысын қалыптастырып, баланы есінде сақтауға, салыстыруға, жинақтауға, өз қызметінің нәтижесін алдын ала болжауға, қажымаушылық, зейінділік, шыдамдылық, дербестік, икемділік, жинақылық,

тапқырлық және т.б сияқты бағалы қасиеттерді қалыптастыруға үйретеді және көмектеседі. Балалардың шығармашылық элементтерін енгізу үшін, олардың қазіргі шығармашылық білімінің даму деңгейін әзірлеп, өз білімін меңгеру керек. «Мектепке дейінгі» қызмет түрлерінің құрылуы мектепке дейінгі балаларға тән қажетті және қызықты болуы тиіс, ал бұл сабақты қолдануда балаларды қызықтыратындай мәнді болуға міндетті.

Ұсынылып отырған әдістемелік нұсқаулықтың мазмұнында берілген материалдар мектеп жасына дейінгілердің бастапқы көне ойындарына 5-6 жастағы балаларды қатыстыру көрсетілген. Мақсаты – балдырғандардың даналық ойындарға деген қызығушылықтарын арттыру, баланы зеріктірмейтін, өзі реттей алатындай пішіндерді салыстыруға көмектесу, мектепте жақсы оқуы үшін, баланың мектепке психологиялық дайындығын қалыптастыру керек.

Үйірменің мақсаты:

Шахмат, дойбы ойндарының ережесін, техникасын және тактикасын үйрену. Оқушылардың ойлау қабілетін дамыту. Өзін-өзі тәрбиелеу жүйелі түрде белгілі бір мақсатта, өзінің қабілетін дамыта отырып, мақсатқа жетер жолдағы кедергілерді жеңе білу. Жас ұрпақты ынтымақтастыққа, бірлік пен татулыққа тәрбиелеу. Өзара тәжірибе алмасу. Оқушылардың спорттық қабілетін арттыру, салауатты өмір салтын насихатау. Оқушыларды топта жұмыс істеп үйренулеріне бағыт беру. Оқушыларды адамгершілікке, тез шешім қабылдауға, ойлау қабілеттерін арттыруға, ұстамды болуға, төзімділікке тәрбиелеу. Шығармашылық жұмыс жасауларына бағыт беру.

Оқушылардың шахмат, дойбы ойндарына қызығушылығын арттыру және осы ойынға балаларды арттыру.

Міндеттері:

Шахматтың шығу тарихымен таныстыру, ойын ережелерін үйрету, оқушыларға **шахмат** ойыны туралы теориялық білім беру, сайыстар өткізу ережелерімен таныстыру. 2. Тұлғаның логикалық ойлауын, есте сақтауын, орнықтылығын жаңа басқа да жағымды қасиеттерін жетілдіру; 3. Айналасына ұқыптылықпен қарау, жеке қасиеттерін жетілдіруге ұмтылдыру, өзін тәртіпке салуға тәрбиелеу, еріктілік қасиеттерін жетілдіруге және өзін өзі бағалай білуге.

Күтілетін нәтиже:

Жаттығу ойындарында, мектепішілік, аудандық шахмат сайыстарына қатысуында.

Бағдарламаның нәтижесі:

1. Әр жеке тұлға өзіндік ерекшеліктерін көрсете біледі, басқада қырынан ашыла біледі. Әрі төзімдік, шыдамдылық сол сияқты рухани адами қасиеттерін дамыта түседі.
2. Жарыс кезінде ешқандай тәртіп бұзылмайды. Оқушылардың пәнді игеруімен қатар ұжымда жұмыстана білуі қалыптасады.

**Шахмат ойынының жоспары
аптасына 1 сағаттан**

№	Сабақтың тақырыбы	Сағат саны	Күні, уақыты	Өткізілу түрі	Пайдаланған әдебиеттер
1	Шахмат ойыны. Кіріспе бөлім	1	05.09	Шахмат тарихымен танысу	
2	Шахмат тақтасымен танысу	1	12.09	Шахмат ережесі	
3	Пешка. Оның қасиеті	1	19.09	Фигуралардың маңызы зор	
4	Пешка (жалғасы)	1	26.09	Жүрісі	
5	Пешка (соңы)	1	03.10	Оның қасиеті	
6	Жаңа фигура – турка (ладья)	1	10.10	Жүрісі	
7	Турка (жалғасы)	1	17.10	Ойнау стратегиясы	
8	Жаңа фигура – офицер (слон)	1	24.10	Жүрісі	
9	Офицер (жалғасы)	1	07.11	Ойнау стратегиясы	
10	Жаңа фигура – ферзь	1	14.11	Жүрісі	
11	Ферзь (жалғасы)	1	21.11	Ойнау стратегиясы	
12	Ферзь және офицерлер. Екі жақты соққы	1	28.11	Ойнау стратегиясы	
13	Жаңа фигура – ат (конь)	1	05.12	Жүрісі	
14	Ат (жалғасы)	1	12.12	Оның қасиеті	
15	Ат (соңы)	1	19.12	Вилка жасау	
16	Ат жүрісінің шектелуі	1	26.12	Ойнау стратегиясы	
17	Фигуралардың құндылығы	1	09.01	Фигуралары алмастыру	
18	Жаңа фигура – король	1	16.01	Жүрісі	
19	Король (жалғасы)	1	23.01	Ойнау стратегиясы	
20	Жүріспен ойнау тәсілдері	1	30.01	Қызықты тапсырмалар	
21	Қарсы әрекет. Ойынның қайнар алаңы	1	06.02	Рокировка	
22	Ферзамен мат қою. Ферзамен екі жақты	1	13.02	Қызықты тапсырмалар	

	соққы				
23	Корольмен ойнау	1	22.02	Рокировка	
24	Туркамен мат қою	1	27.02	Қызықты тапсырмалар	
25	Пешкамен корольдің корольге қарсылығы	1	05.03	Ойнау стратегиясы	
26	Пешкамен екі жақты соққы немесе пешкамен екі фигураны бірдей жеуге жүрілген жүріс	1	12.03	Ойнау стратегиясы Қызықты тапсырмалар	
27	Атпен екі жақты соққы немесе атпен екі фигураны бірдей жеуге жүрілген жүріс	1	19.03	Вилка жасау толық үйрету	
28	Ферзамен екі жақты соққы	1	26.03	Әр түрлі стратегиясы	
29	Офицермен екі жақты соққы	1	02.04	Әр түрлі стратегиясы	
30	Туркамен екі жақты соққы	1	09.04	Қызықты тапсырмалар	
31	Шахмат сағатымен танысу және қолдана білу	1	16.04	Қызықты логикалық тапсырмалар	
32	Шахматты сағатпен ойнауды үйрену	1	23.04	Қызықты логикалық тапсырмалар	
33	Шахмат ойнау және ойнау тәсілдерін жетілдіру	1	30.04	Қызықты логикалық тапсырмалар	
34	Қорытынды ойындар және жарыстар	1	14.05	Шахмат ережесін еске түсіру	
	Барлығы	34 сағат			